

УДК 159.9.072.42

DOI <https://doi.org/10.30970/2522-1876-2019-5-13>

ЗДАТНІСТЬ ДО ЖИТТЄТВОРЧОСТІ АКАДЕМІЧНО ЗДІБНИХ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Олена Щербакова

*ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків
Національної академії медичних наук України»,
пр. Ювілейний, 52-А, м. Харків, 61153,
e-mail: lenascherbakova@ukr.net*

Метою цього дослідження було вивчення здатності до життєтворчості академічно здібних (успішних) й академічно неуспішних учнів основної школи та виявлення особливостей розвитку життєтворчих здібностей для школярів різних типологічних профілів академічних здібностей.

Методи. Для діагностики життєтворчих здібностей А. Большакової. Опитувальник дає змогу діагностувати загальний рівень здатності до життєтворчості та окремих видів життєтворчих здібностей за шкалами: «самопізнання», «осмисленість життя», «цілеспрямованість», «гнучкість», «саморозвиток», «життєстійкість», «креативність». У процесі статистичної обробки здійснено однофакторний дисперсійний аналіз та аналіз значущості відмінності середніх значень за t-критерієм Стюдента.

Результати. Зі рівнем розвитку академічних здібностей можна виділити п'ять типологічних профілів учнів успішних у навчанні та 3 профілі академічно неуспішних учнів. Порівняння показників розвитку здатності до життєтворчості учнів 8 типологічних профілів академічних здібностей показує наявність статистично значущих відмінностей за всіма оцінюваними параметрами життєтворчості. Найбільш сприятливі результати розвитку життєтворчих здібностей виявляють академічно обдаровані успішні у навчанні та не досить інтелектуально здібні, внутрішньо вмотивовані неуспішні учні. Найменш сприятливими є показники життєтворчості в інтелектуально обдарованих, креативних, невмотивованих академічно успішних та інтелектуально обдарованих, зовнішньо вмотивованих академічно успішних школярів.

Результати дослідження життєтворчих здібностей показують, що академічно успішні учні основної школи не тільки не випереджають своїх неуспішних однолітків за здатністю до життєтворчості, але й за деякими життєтворчими здібностями (гнучкість, життєстійкість) навіть відстають від них.

Висновки. Висока успішність навчання не є достатньою детермінантою досягнення життєвого успіху та гармонійної соціалізації. Розвиток академічної обдарованості дитини має бути елементом цілісної психологічної роботи з розвитку життєтворчої особистості академічно здібного учня.

Ключові слова: життєтворчість, життєтворчі здібності, академічно обдаровані учні, інтелект, креативність, мотивація навчання.

Постановка проблеми. Оптимізація державної системи початкової освіти, зокрема реалізація принципів Нової української школи, загострює актуальність проблеми вивчення детермінант, умов та механізмів забезпечення академічної успішності учнів. У нашій роботі було доведено, що академічна успішність учня детермінована його обдарованістю – системною якістю, що виявляється у високому рівні успішності навчання, високому рівні розвитку внутрішньої мотивації до навчальної та пізнавальної діяльності взагалі, високому рівні розвитку пам'яті, розумової діяльності та інтелекту [7]. Натепер у сучасній педагогічній та віковій психології досягнуто значних успіхів щодо визначення теоретико-мето-

дологічних основ та практичних підходів до розвитку обдарованості, ефективна реалізація яких дає змогу забезпечити високий рівень академічної успішності учнів. Втім, як показують результати соціологічних досліджень, високі результати навчання у закладах як початкової, так і вищої освіти не завжди забезпечують досягнення соціального успіху (у різних його проявах) та детермінують психічне благополуччя особистості й високу суб'єктивну якість життя. Отже, вивчення теоретичних засад та практичних технологій забезпечення високого рівня обдарованості та академічної успішності учнів закладів початкової освіти не може повністю вичерпувати зміст завдань сучасних психологічних досліджень та практичних розробок. Наукових розвідок потребують питання, пов'язані з визначенням внутрішньоособистісних та соціально-психологічних чинників розвитку гармонійної, повноцінно функціонуючої особистості обдарованого, академічно успішного учня.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток гармонійної, психічно благополучної особистості, здатної до повноцінного функціонування в усіх сферах життя та успішного життєвого самоздійснення на всіх етапах життєвого шляху, пов'язаний із реалізацією фундаментальних життєвих компетенцій. Найбільш змістовні дослідження життєвих компетенцій особистості здійснено в межах концепції життєтворчості, яка «ознаменувала собою зміну парадигми сучасної екзистенціальної психології» [4] через визначення загального предмета наукових досліджень, що охопив собою проблеми психології самореалізації та самоактуалізації, творчості та творчого потенціалу, особистісної та соціальної зрілості, розвитку та саморозвитку, саморегуляції та відповідальності [6].

Власне життєтворчість, за визначенням Л. Сохань (наукового керівника дослідницького колективу, який здійснив перше системне дослідження цього феномена), – це «особлива й вища форма прояву творчої природи людини. Це духовно-практична діяльність, що спрямована на творче планування, проектування та здійснення життєвого проекту» [5, с. 158]. Виявляється життєтворчість в умінні жити, яке, своєю чергою, являє собою «особливе вміння і високу майстерність у побудові особистістю свого життя, що базується на глибокому знанні життя, розвиненій самосвідомості й володінні системою засобів, методів, технологій програмування, конструювання і здійснення життя як індивідуально-особистісного життєвого проекту» [5, с. 158].

Життєтворчі компетенції, за визначенням І. Єрмакова та Д. Пузікова, являють собою певну систему «здатностей особистості до свідомого та творчого визначення і здійснення власного життя та індивідуально-особистісного життєвого проекту» [3, с. 30]. До системи життєтворчих компетенцій належать здатність та готовність особистості до пізнання життя, життєпередбачення, життєвизначення, життєздійснення, життєорганізації та життєвдосконалення [3]. Розвиток цих здатностей детермінується життєтворчим потенціалом особистості, який є сукупністю індивідуальних та особистісних властивостей (та потенцій), які визначають перспективи становлення, розвитку та реалізації індивідуально-особистісної життєтворчості» [3, с. 30].

Систему життєтворчих здібностей, які детермінують успішність життєвого шляху на двох умовних етапах життєздійснення (побудові життєвих планів та реалізації розроблених проектів), визначено у дослідженні А. Большакової [2]. Такими здібностями названо здібності щодо самопізнання та рефлексії, прогнозування напрямів та змісту особистісного розвитку, здійснення важливих життєвих виборів, цілеспрямованості у реалізації життєвих планів, подолання тимчасових перешкод та труднощів, гнучкості у виборі засобів реалізації розроблених життєвих планів, перегляду змісту життєвих цілей [2]. Дослідницею створено психодіагностичну методичку, яка дає змогу вивчати загальний рівень розвитку здатності до життєтворчості та рівень розвитку окремих життєтворчих здібностей у осіб дитячого віку [1]. Втім, вивчення життєтворчих здібностей та їх впливу на розвиток

особистості академічно здібних учнів основної школи ще не проведено, що й зумовило актуальність цього дослідження.

Мета статті (постановка завдання). У наших попередніх дослідженнях було емпірично виявлено типологію академічних здібностей учнів основної школи (7, 8, та 9 класів) з високою та низькою успішністю у навчанні [8]. Параметрами для визначення типів здібностей було обрано: рівень розвитку інтелекту (вербального, математичного та просторового), креативність (за параметром оригінальність), особливості мотивації (зовнішня та внутрішня) та показники загальної (за всіма предметами) й парціальної (за окремими предметами) академічної успішності. У результаті кластерного аналізу за названими параметрами було утворено п'ять типологічних профілів для академічно успішних учнів: академічно обдаровані (інтелектуально обдаровані, креативні, внутрішньо вмотивовані); інтелектуально обдаровані, креативні, невмотивовані; інтелектуально обдаровані, зовнішньо вмотивовані; інтелектуально обдаровані, внутрішньо вмотивовані; інтелектуально обдаровані, внутрішньо вмотивовані.

Для академічно неуспішних учнів було утворено три типологічні профілі академічних здібностей: інтелектуально обдаровані немотивовані; не досить інтелектуально здібні, немотивовані; не досить інтелектуально здібні, внутрішньо вмотивовані [8].

Метою цього дослідження було вивчення здатності до життєтворчості академічно здібних (успішних) й академічно неуспішних учнів основної школи та виявлення особливостей розвитку життєтворчих здібностей для школярів різних типологічних профілів академічних здібностей. Вибірку дослідження становила 331 особа (189 академічно успішних та 142 академічно неуспішних учнів 7, 8 та 9 класів).

Методологія та методи дослідження. Діагностику життєтворчих здібностей академічно успішних та академічно неуспішних учнів основної школи здійснено за допомогою ОЖЗ-П – дитячої форми Опитувальника життєтворчих здібностей А. Большакової, який дає змогу діагностувати загальний рівень життєтворчості та окремих видів життєтворчих здібностей за шкалами: «самопізнання», «осмисленість життя», «цілеспрямованість», «гнучкість», «саморозвиток», «життєстійкість», «креативність» [1].

Результати дослідження. У табл. 1 наведено дані щодо рівня розвитку здатності до життєтворчості та окремих життєтворчих здібностей для двох груп досліджуваних (1 група – п'ять кластерів академічно успішних та 2 група – три кластери академічно неуспішних учнів).

Таблиця 1

Показники розвитку життєтворчих здібностей академічно успішних та неуспішних учнів основної школи

Оцінки життєтворчих здібностей	1 група (успішні)	2 група (неуспішні)	t-критерій Стьюдента	p
Самопізнання	3,4195	3,536	1,297	0,196
Осмисленість життя	3,368	3,476	1,215	0,225
Цілеспрямованість	3,285	3,451	1,813	0,07
Гнучкість	3,166	3,646	5,468	0,000000
Саморозвиток	3,695	3,551	1,759	0,079
Життєстійкість	3,496	3,587	1,032	0,303
Креативність	3,394	3,351	0,445	0,657
Загальний рівень здатності до життєтворчості	23,81	24,59	1,873	0,062

Результати, наведені у табл. 1, засвідчують відсутність статистично значущих розбіжностей між академічно успішними та академічно неуспішними учнями основної школи щодо рівня розвитку життєтворчих здібностей, що забезпечують ефективність самопізнання, знаходження смислу життя, цілеспрямованість, життєстійкість та креативність.

Статистично значуще перевищення показників другої групи досліджуваних виявлено за такою життєтворчою здібністю, як «гнучкість» (див. табл. 1). Отже, академічно неуспішні учні початкової школи виявляють більш високу толерантність до невизначеності, готовність гнучко пристосовуватися до змінюваних обставин, перебудовувати життєві плани та адаптуватися до неочікуваних змін у житті.

Тенденцією, яка, хоч не досягає рівня статистичної значущості, але заслуговує на увагу, слід зазначити переважання академічно успішних школярів у прагненні до фізичного, інтелектуального та особистісного самовдосконалення (показник «саморозвиток») (див. табл. 1).

За загальним рівнем здатності до життєтворчості величина t-критерію Стьюдента є незначно нижчою рівня статистичної значущості (табл. 1). Втім, на рівні тенденції, яка заслуговує на подальше вивчення, слід зазначити, що академічно неуспішні успішні учні основної школи дещо випереджають своїх успішних однолітків.

З метою конкретизації даних щодо особливостей розвитку здатності до життєтворчості академічно успішних та неуспішних учнів основної школи на наступному етапі аналізу результатів було оцінено рівень розвитку життєтворчих здібностей у досліджуваних, що належать до різних типологічних профілів академічних здібностей. Для оцінки статистичної значущості розбіжностей було проведено однофакторний дисперсійний аналіз (One-way ANOVA) за допомогою пакета статистичних програм Statistica 12.0. Результати аналізу наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Результати однофакторного дисперсійного аналізу оцінок здатності до життєтворчості академічно успішних та неуспішних учнів початкової школи

Показники життєтворчих здібностей	SS	MS	F	p
Самопізнання	23,913	3,416	5,753	0,000003
Осмисленість життя	49,117	7,017	13,815	0,000000
Цілеспрямованість	36,131	5,162	8,764	0,000000
Гнучкість	31,438	4,491	7,518	0,000000
Саморозвиток	14,114	2,016	3,956	0,000366
Життєстійкість	17,828	2,547	4,339	0,000130
Креативність	29,510	4,216	6,449	0,000000
Загальний рівень здатності до життєтворчості	639,4	91,3	7,22	0,000000

На рис. 1–8 графічно представлено оцінки досліджуваних п'яти академічно успішних та трьох академічно неуспішних кластерів: 1) академічно обдаровані (інтелектуально обдаровані, креативні, внутрішньо вмотивовані академічно успішні) – 24 особи; 2) інтелектуально обдаровані, креативні, невмотивовані академічно успішні – 39 осіб; 3) інтелектуально обдаровані, зовнішньо мотивовані академічно успішні – 38 осіб; 4) інтелектуально обдаровані, внутрішньо вмотивовані академічно успішні – 52 особи; 5) інтелектуально обдаровані, внутрішньо мотивовані академічно успішні – 36 осіб; 6) інтелектуально обдаровані немотивовані академічно неуспішні – 31 особа; 7) не досить інтелектуально здібні, невмотивовані академічно неуспішні – 54 особи; 8) не досить інтелектуально здібні, внутрішньо вмотивовані неуспішні – 57 осіб.

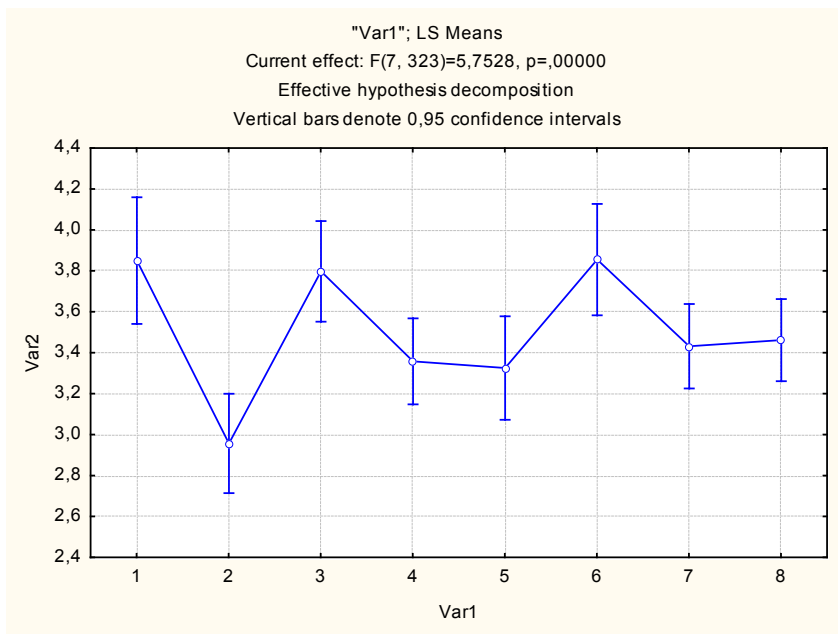

Рис. 1. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо самопізнання академічно успішних (1–5 кластери) та академічно неуспішних (6–8 кластери) школярів

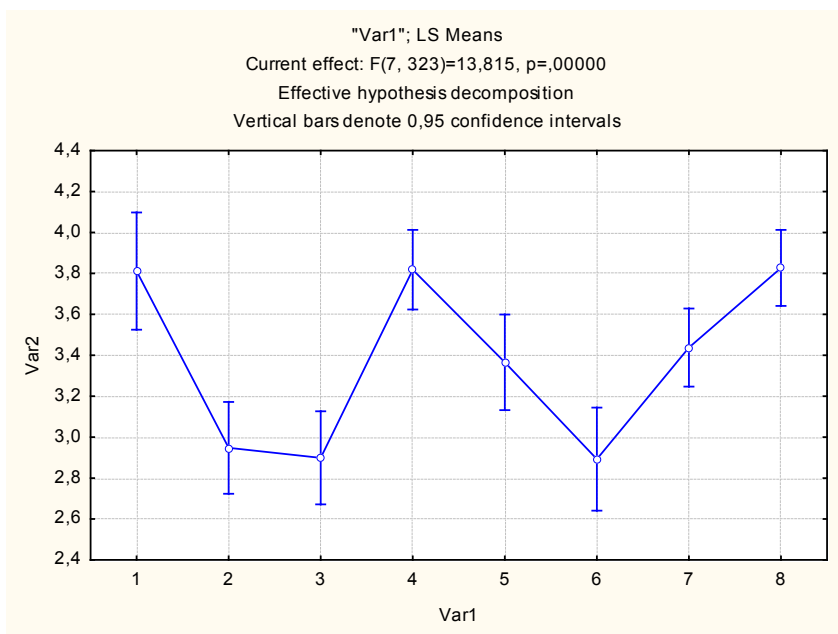

Рис. 2. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо осмисленості життя

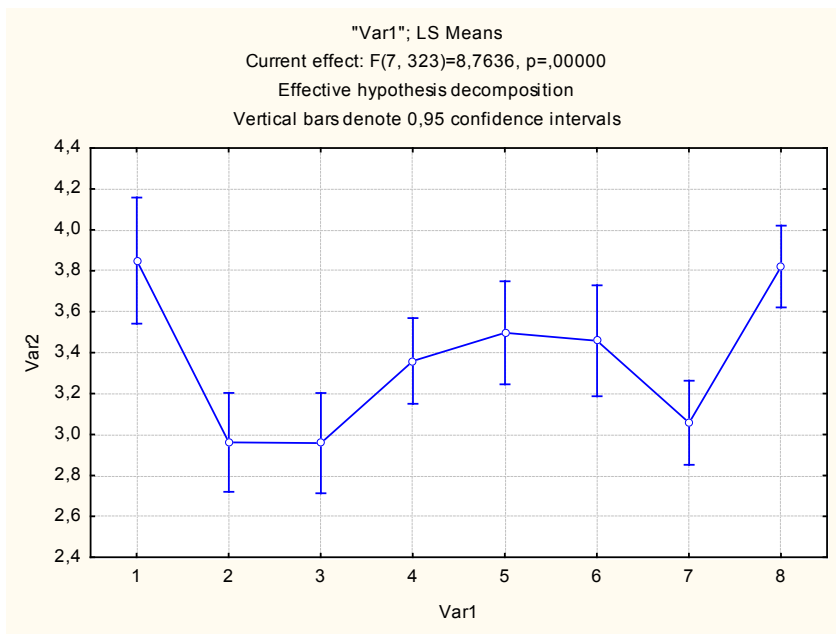

Рис. 3. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо цілеспрямованості

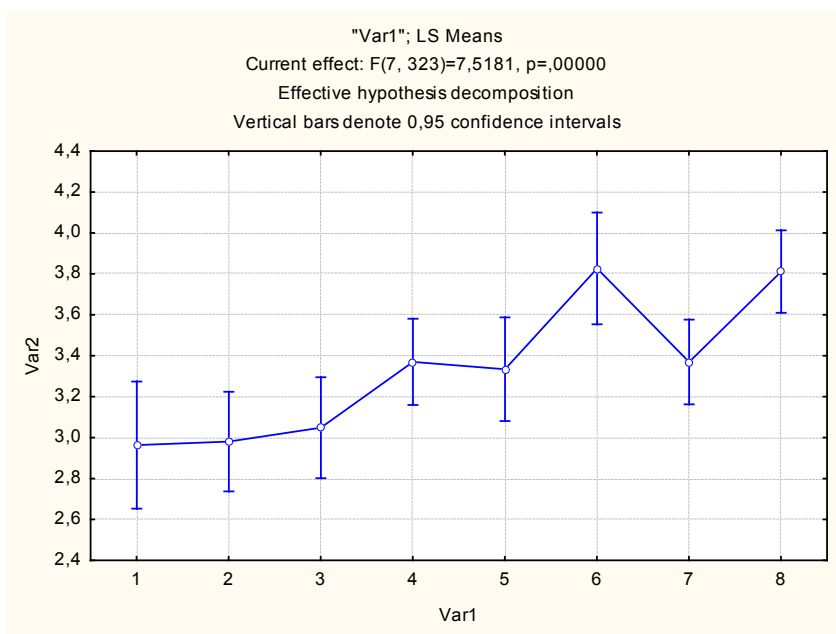

Рис. 4. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо гнучкості

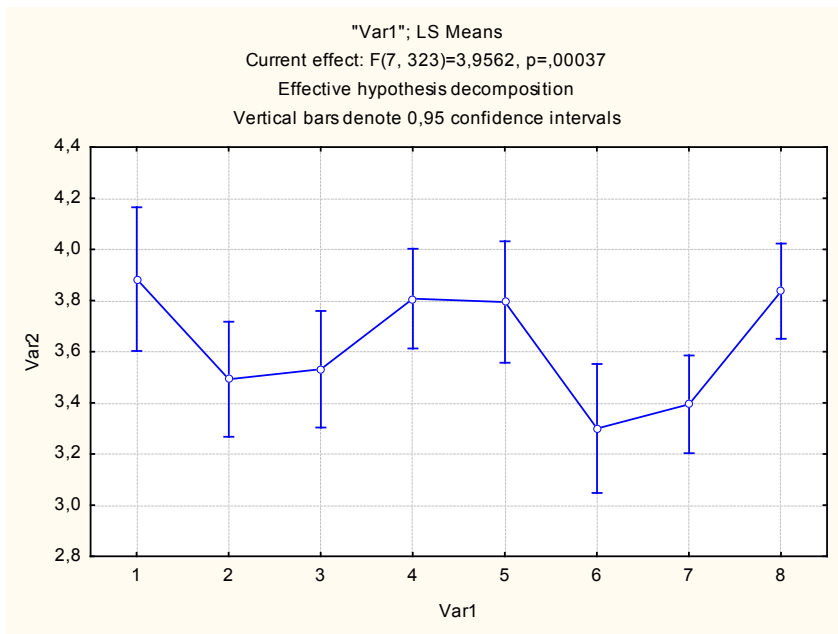

Рис. 5. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо саморозвитку

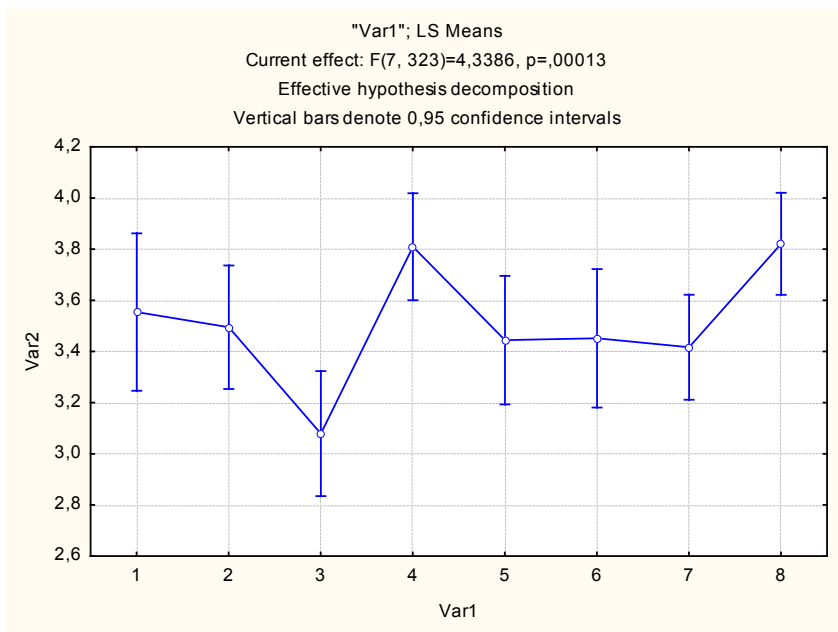

Рис. 6. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо життєстійкості

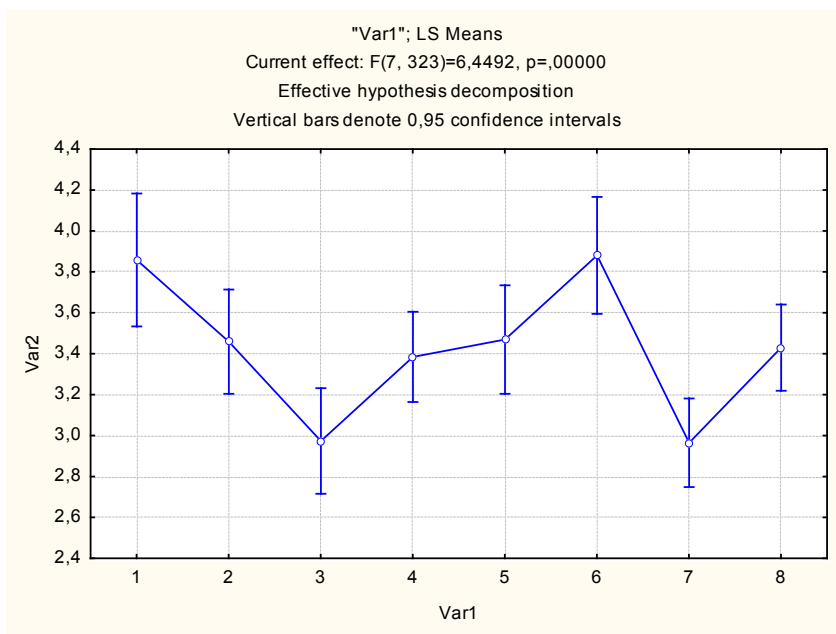

Рис. 7. Показники розвитку життєтворчих здібностей щодо креативності

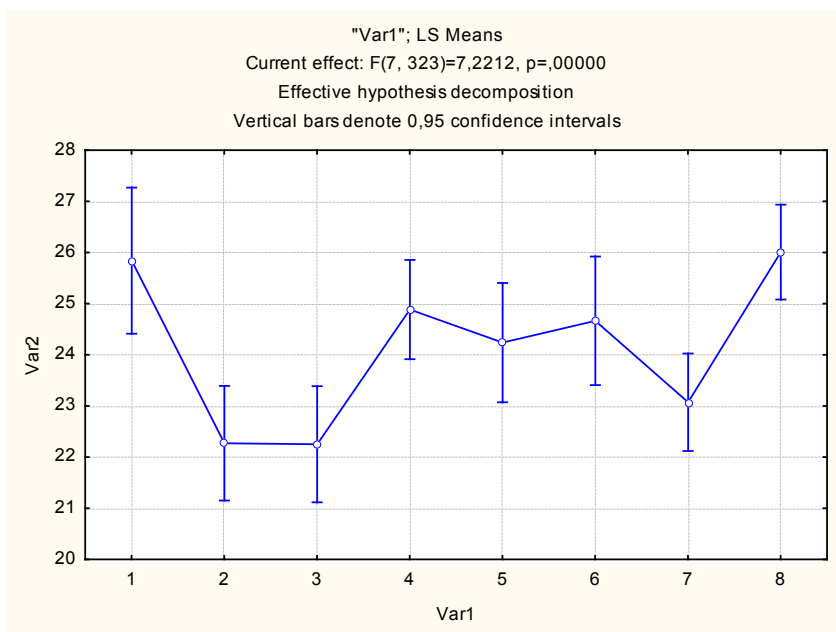

Рис. 8. Показники загального рівня здатності до життєтворчості

Результати однофакторного дисперсійного аналізу показників здатності до життєтворчості в учнів восьми типологічних профілів академічних здібностей показали наявність статистично значущих відмінностей за розвитком усіх життєтворчих здібностей та загальним рівнем розвитку здатності до життєтворчості. З метою докладного аналізу цих розбіжностей було проведено порівняння середніх показників здатності до життєтворчості у всіх восьми кластерах. Результати наведено у табл. 3 та представлено на рис 9 та 10.

Таблиця 3

Рівень розвитку життєтворчих здібностей академічно успішних та академічно неуспішних учнів основної школи

Показники життєтворчих здібностей	Кластери за типологічними профілями академічних здібностей (з кількістю осіб)*							
	Академічно успішні					Академічно неуспішні		
	1 (24)	2 (39)	3 (38)	4 (52)	5 (36)	6 (31)	7 (54)	8 (57)
Самопізнання	3,85	2,96	3,80	3,35	3,36	3,85	3,43	3,46
Осмиленість життя	3,81	2,95	2,90	3,80	3,38	2,89	3,44	3,83
Цілеспрямованість	3,85	2,96	2,96	3,36	3,50	3,46	3,06	3,82
Гнучкість	2,96	2,98	3,05	3,37	3,33	3,83	3,37	3,81
Саморозвиток	3,95	3,47	3,49	3,82	3,79	3,30	3,39	3,84
Життєстійкість	3,55	3,49	3,08	3,81	3,42	3,45	3,42	3,82
Креативність	3,86	3,46	2,97	3,38	3,46	3,88	2,96	3,43
Загальний рівень здатності до життєтворчості	25,84	22,27	22,25	24,89	24,26	24,66	23,07	26,01

Примітка: * 1) академічно обдаровані (інтелектуально обдаровані, креативні, внутрішньо вмотивовані академічно успішні); 2) інтелектуально обдаровані, креативні, немотивовані академічно успішні; 3) інтелектуально обдаровані, зовнішньо мотивовані академічно успішні; 4) інтелектуально обдаровані, внутрішньо вмотивовані академічно успішні; 5) інтелектуально обдаровані, внутрішньо мотивовані академічно успішні; 6) інтелектуально обдаровані немотивовані академічно неуспішні; 7) не досить інтелектуально здібні, немотивовані академічно неуспішні; 8) не досить інтелектуально здібні, внутрішньо вмотивовані академічно неуспішні.

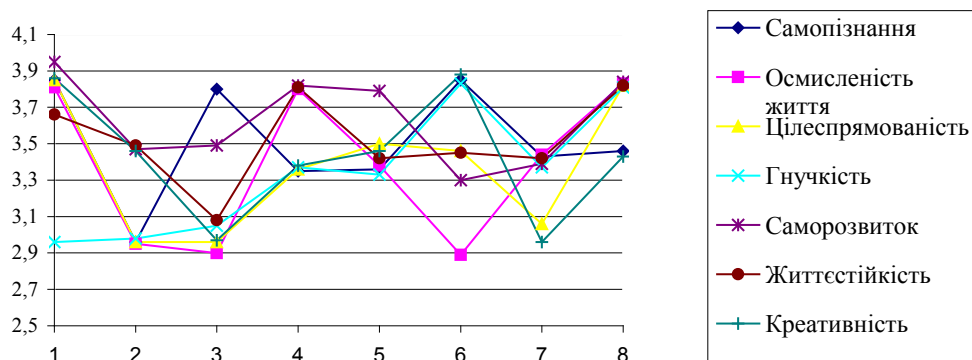

Рис. 9. Рівень розвитку життєтворчих здібностей академічно успішних та академічно неуспішних учнів

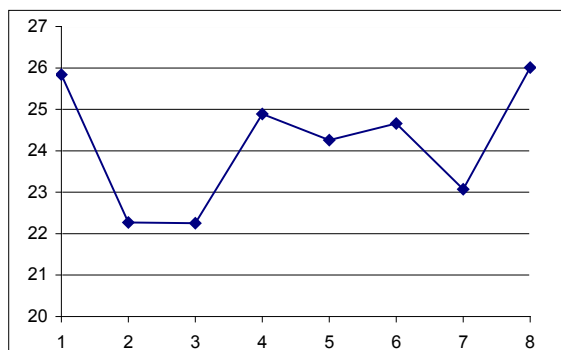

Рис. 10. Загальний рівень здатності до життєтворчості академічно успішних та академічно неуспішних учнів

Попарне порівняння наведених середніх показників восьми кластерів досліджуваних дає підстави стверджувати, що найбільш сприятливий рівень здатності до життєтворчості виявляють учні 1 типологічного профілю досліджуваних (академічно обдаровані). Інтелектуально обдаровані, креативні, вмотивовані академічно успішні школярі демонструють високий рівень загальної здатності до життєтворчості та розвитку життєтворчих здібностей щодо самопізнання, осмисленості життя, цілеспрямованості, саморозвитку та креативності. Здатність протистояти складним життєвим ситуаціям (життєстійкість) розвинута в них до середнього рівня. Низького рівня розвитку досягають життєтворчі здібності щодо пристосування до змінюваних обставин життя (гнучкість).

Досить неочікуваними виявилися високі значення показників життєтворчості в учнів 8 кластеру (не досить інтелектуально здібні, внутрішньо вмотивовані неуспішні). Виявилося, що досліджуваним цього типологічного профілю академічних здібностей притаманний високий рівень більшості життєтворчих здібностей (окрім креативності та самопізнання, які перебувають на середньому рівні) та загальної здатності до життєтворчості.

Досліджувані 4–7 кластерів продемонстрували середні оцінки життєтворчих здібностей та загального показнику здатності до життєтворчості (див. табл. 3). У 4 типологічного профілю (інтелектуально обдаровані, внутрішньо вмотивовані академічно успішні) високий рівень розвитку виявився притаманний здібностям осмисленості життя, саморозвитку та життєстійкості. У 5 профілю (інтелектуально обдаровані, внутрішньо мотивовані академічно успішні) високий рівень розвитку був визначений лише для життєтворчих здібностей щодо саморозвитку. Інтелектуально обдаровані, немотивовані академічно неуспішні школярі (6 кластер) продемонстрували високий рівень здібностей щодо самопізнання, гнучкості, життєстійкості та креативності за середнього рівня загальної здатності до життєтворчості. Для не досить інтелектуально здібних, немотивованих академічно неуспішних школярів (7 кластер) притаманним виявився середній рівень розвитку більшості життєтворчих здібностей та загальної здатності до життєтворчості за низьких показників здібностей щодо цілепокладання та креативності.

Показники учнів 2 та 3 кластерів виявилися найменш сприятливими серед усієї вибірки досліджуваних. Так, інтелектуально обдаровані, креативні, невмотивовані академічно успішні школярі (2 кластер) виявили середній рівень розвитку здатності щодо саморозвитку, життєстійкості та креативності за низького рівня самопізнання, осмисленості життя, цілеспрямованості, гнучкості й загальної здатності до життєтворчості (див. табл. 3). Інтелектуально обдаровані, зовнішньо мотивовані академічно успішні (3 кластер)

продемонстрували високий рівень здібності щодо самопізнання за низького – осмисленості життя, цілеспрямованості, гнучкості, життєтворчості, креативності та загальної здатності до життєтворчості (табл. 3).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Академічна успішність учня детермінована його обдарованістю – системною якістю, що виявляється у високому рівні успішності навчання, високому рівні розвитку академічних здібностей – внутрішньої мотивації до навчальної та взагалі пізнавальної діяльності, високому рівні розвитку пам'яті, розумової діяльності та інтелекту. За рівнем розвитку академічних здібностей можна виділити п'ять типологічних профілів учнів, успішних у навчанні, та 3 профілі академічно неуспішних учнів.

Порівняння показників розвитку здатності до життєтворчості учнів 8 типологічних профілів академічних здібностей показують наявність статистично значущих відмінностей за всіма оцінюваними параметрами. При цьому найбільш сприятливі результати розвитку життєтворчих здібностей виявляють академічно обдаровані успішні у навчанні та не досить інтелектуально здібні, внутрішньо вмотивовані неуспішні учні. Найменш сприятливими є показники життєтворчості в інтелектуально обдарованих, креативних, невмотивованих академічно успішних та інтелектуально обдарованих, зовнішньо мотивованих академічно успішних школярів.

Результати дослідження життєтворчих здібностей показують, що академічно успішні учні основної школи не тільки не випереджають неуспішних однолітків за здатністю до життєтворчості, але й за деякими життєтворчими здібностями (гнучкість, життєстійкість) навіть відстають від них.

За результатами багатьох досліджень, проведених у межах концепції життєтворчості, неодноразово доведено, що життєтворчі здібності є важливим фактором, що забезпечує досягнення життєвого успіху, ефективної самореалізації та самоздійснення, благополучного вибудовування життєвого шляху. Таким чином, отримані в цьому дослідженні результати підтверджують тезу про те, що висока успішність навчання не є достатньою детермінантою досягнення життєвого успіху та гармонійної соціалізації людини, розробка програм психологічного супроводу навчання дитини в закладах початкової освіти має передбачати не тільки розвиток її академічних здібностей, але й особистісних якостей, які є предикторами повноцінного функціонування в усіх сферах життя.

Список використаної літератури

1. Большакова А.М. Диагностика життєтворчих здібностей у підлітковому віці: методика ОЖЗ-П (опитувальник життєтворчих здібностей). *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Психологія»*. 2019. № 61. С. 93–110.
2. Большакова А.М. Опитувальник життєтворчих здібностей. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2010. № 2 (29). С. 70–75.
3. Єрмаков І.Г., Пузіков Д.О. Життєвий проєкт особистості: від теорії до практики. Київ : «Освіта України». 2007. 212 с.
4. Леонтьев Д.А. Жизнетворчество как практика расширения жизненного мира. *Материалы сообщений 1-й Всеросс. науч.-практ. конф. по экзистенциальной психологии*. Москва : Смысл. 2001. С. 100–109.
5. Сохань Л.В. Складові життєтворчості. *Психологія і педагогіка життєтворчості*. Київ : Ін-т змісту і методів навчання. 1996. С. 156–203.
6. Сухоруков А.С. Жизнетворчество и формы движения смысловой системы личности. URL: <http://psychology.ru/lomonosov/tesises/cu.htm>.

7. Щербаківа О.О. Психологічні особливості адаптації академічно здібних дітей до навчання у початковій школі : дис. ...к. психол. н. : 19.00.07. Харків. 2015. 228 с.
8. Щербаківа О.О. Типологія академічних здібностей учнів основної школи з різною успішністю у навчанні. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. «Психологія»*. 2019. № 61. С. 111–124.

LIFE-CREATION ABILITIES OF ACADEMICALLY ABLE PUPILS OF THE MIDDLE SCHOOL

Olena Shcherbakova

*State Institution "Institute for Children and Adolescents Health Care
of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine"
52a, Yuvilejnyj av., Kharkiv, Ukraine, 61153,
e-mail: lenascherbakova@ukr.net*

Purpose of research is to study the life-creation ability of academically successful and not successful pupils of the middle school and to study the features of life-creation abilities developing for the pupils of different typology profiles of academic capabilities.

Methods. The diagnostics of life-creation abilities developing was carried out on the basis of the LCAQ-T – life-creation abilities questionnaire child form of A. Bolshakova. Life-creation abilities questionnaire allows diagnose the level of life-creation abilities developing after seven scales: self-knowledge, sense-of-life, planning, flexibility, self-developing, hardiness, creativeness. In the course of statistical treatment of the results, an one-way ANOVA analysis with a single independent factor and t-test of Student for independent samples were carried out.

Results. By the level of academic capabilities developing it is possible to distinguish five typology profiles of pupils, successful in studies, and 3 profiles, academic not successful pupils. Comparison of indexes of life-creation abilities developing of 8 typology profiles of pupil's academic capabilities shows a statistically meaningful differences on the all estimated parameters.

The most favorable results of life-creation abilities developing demonstrated academic gifted, successful in studies pupils and intellectually not enough, internally motivated, not successful pupils. The least favourable are indexes of life-creation abilities developing for the intellectually gifted, creative, amotivated academic successful pupils and intellectually gifted, externally motivated academic successful pupils.

The results of life-creation abilities research show that academic successful pupils of middle school not only do not pass ahead the not successful yearlings after a life-creation abilities, and after some life-creation abilities (flexibility, vitality) even fall behind from them.

Conclusions. High success of studies is not sufficient determinant of life success achievement and harmonious of people socialization. Psychological accompaniment is certain as a complex of psychological actions (diagnostic and psychological influence) directed to the successful situations of school co-operation for successful studies and psychological development of child.

Key words: life-creation, life-creation abilities, academically capable students, intelligence, creativity, motivation of learning.